

85

LT

FACTS

Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra

Profesinės rizikos vertinimas, šalinimas ir reikšmingas sumažinimas. Agentūros ataskaitos santrauka

Ižanga

Rizikos vertinimas – tai sėkmingo sveikatos ir saugos valdymo pagrindas ir svarbiausia su darbu susijusių nelaimingų atsitikimų ir profesinių ligų mažinimo priemonė. Jei rizikos vertinimas atliekamas tinkamai, pagerėja ne tik darbuotojų sveikata ir sauga, bet ir apskritai verslo rezultatai.

Šia ataskaita siekiama paremti Europos 2008–2009 m. „Saugių darbo vietų“ kampaniją, skirtą rizikos vertinimui, ir suteikti informacijos apie sėkmingai darbo vietoje taikomus rizikos šalinimo ir reikšmingo sumažinimo būdus. Ataskaita skirta rizikos vertinimą darbo vietoje atliekantiems ir sprendimus dėl prevencinių priemonių priimančioms asmenims.

Ataskaitoje išsamiai aprašoma aštuoniolika iš įvairių Europos profesijų ir ekonomikos sektorių paimtų pavyzdžių ir trumpai apžvelgiami dar septyni. Šie pavyzdžiai parodo, kaip konkrečios bendrovės vertina ir valdo riziką. Kai kurios iš jų pašalina nustatytą riziką ar užkerta jai kelią, kitos – ją reikšmingai sumažino. Veiksmai, kurių įmonės ėmėsi rizikai sumažinti ir valdyti, gali būti perkelti į panašias įmones ir ekonominius sektorius kitose ES valstybėse narėse. Žinoma, juos reikės pritaikyti konkrečioms kiekvienoms pramonės šakos ar darbo vietos aplinkybėms.

Pagrindinės ataskaitos išvados

Tam tikrus rizikos veiksniai galima visiškai pašalinti arba jų išvengti. Likusi rizika tada gali būti vertinama kaip labai maža arba beveik neegzistuojanti. Kaip pasiekti tokių rezultatų ataskaitoje parodoma pateikiant konkrečių įmonių, sumažinusių elektros srovės, rankomis ar be apsaugos priemonių tvarkomų pavojingų medžiagų ir triukšmo poveikio keliamą riziką, pavyzdžių.

Kitais atvejais, kai rizikos veiksniai neįmanoma visiškai pašalinti, daugelis aprašytų veiksmų skirti „kovoti su rizika jos šaltinyje“, t. y. imtis prevencinių veiksmų rizikos susidarymo vietoje. Paprastai šie veiksmai padeda žymiai sumažinti riziką. Ataskaitoje pristatoma, kaip šie rezultatai gaunami tokiose srityse kaip nelaimingų atsitikimų prevencija, darbo organizavimas, dulkių, pjuvenų ar elektromagnetinio lauko poveikis.

Pagrindiniai sėkmingo rizikos valdymo veiksniai

Ataskaitoje nurodyti šie pagrindiniai sėkmingo rizikos valdymo veiksniai:

Nuotraukos autorius – Matti Saari, ja pasinaudoti leido bendrovė „Skanska Finland“

- Išsamus rizikos vertinimas – tai išankstinė logiška ir struktūrinė veiksmingo rizikos šalinimo (mažinimo) sąlyga.
- Didelė tam tikros svarbios ir įtakingos dirbančiųjų grupės (pavyzdžiui, departamento, darbuotojų komiteto, darbdavio) motyvacija. Iniciatorių didelė motyvacija imtis veiksmų valdant visus ar tam tikrus rizikos veiksniai ir jokio didelio prieštara organizacijos viduje ar išorėje.
- Vadovybės palaikymas. Tai svarbu norint užtikrinti, jog projektui bus skirta lėšų, darbuotojų, įrangos ir t. t.
- Tinkamų asmenų, pavyzdžiui, pačių darbuotojų, žmoniškųjų išteklių, finansų skyriaus atstovų, DSS praktikų, dalyvavimas. Darbuotojai yra ta grupė, kuri turi būti motyvuota ir nuo pat pradžių įtraukta į rizikos mažinimo veiklą. Jie turi dalyvauti ne tik analizuojant riziką, bet ir nustatant ir įgyvendinant galimus sprendimus. Jų praktinės ir išsamios žinios dažnai reikalingos norint sukurti veiksmingas prevencines priemones.
- Galimų veiksmingų sprendimų, geriausios praktikos ir mokslinių ar technologinių naujovių gera analizė ir išmanymas.
- Pasitikėjimo ir bendradarbiavimo atmosfera tarp rizikos vertinimo procese dalyvaujančių asmenų.
- Prevencines ar apsaugos priemones įdiegti trukdančių kliūčių nebuvimas. Šios kliūtys gali būti tokios:
 - ekonominės kliūtys, pavyzdžiui, ekonominių išteklių stygius ar neigiamas išlaidų ir naudos balansas;
 - tinkamų sprendimų, pavyzdžiui, alternatyvių technologijų, įrengimų, darbo procesų, trūkumas;
 - neigiamas poveikis kitiems (darbuotojams, padaliniais), kai rizika perkeliama į kitą sritį.

Papildomi sėkmingo rizikos valdymo veiksniai

Ataskaitoje pateiktų pavyzdžių analizė rodo, kad be pagrindinių sėkmingo rizikos valdymo veiksnių dar yra papildomų veiksnių, kurie skatina rizikos vertinimo dalyvius siekti geresnių nei vidutiniai rezultatai. Kai kurie iš šių veiksnių yra:

- didelė motyvacija būti geriausiems savo srityje arba būti kiek įmanoma geresniems, arba pagerinti bendrovės įvaizdį, arba pagerinti saugos ir sveikatos skyriaus įvaizdį;
- rūpinimosi darbo vieta (arba pavojuje esančiais žmonėmis) svarba darbų srautė;
- susidarantys sunkumai pakeičiant sergančius darbuotojus;
- vidaus pajėgos veiksmingiems sprendimams nustatyti (ir plėtoti);
- paprastų sprendimų didelei rizikai išvengti prieinamumas;
- tinkamas prevencinių ir apsaugos priemonių stebėjimas (ar priemonės įgyvendinamos, ar jos veikia ir yra adekvačios);
- išorės parama ieškant sudėtingų ir pažangių sprendimų;
- valstybės parama MVĮ (pavyzdžiui, visame sektoriuje);
- motyvacija sumažinti išlaidas dėl nelaimingų atsitikimų ir ligų didelės rizikos profesijų ar veiklos srityse.

Jei tokie papildomi veiksniai pridedami prie pagrindinių sėkmingo rizikos valdymo veiksnių, galima žymiai sumažinti riziką ar net visiškai ją pašalinti.

Daugelyje ataskaitoje nagrinėjamų pavyzdžių naudotos įvairios prevencinės priemonės (kova su rizika jos šaltinyje, darbo pritaikymas kiekvienam darbuotojui, prisitaikymas prie technikos pažangos, tinkamų instrukcijų darbuotojams suteikimas ir t. t.). Šių tarpusavyje susijusių priemonių taikymas taip pat yra pagrindinis sėkmingo rizikos valdymo veiksnys.

Tinkamai atlikto rizikos vertinimo nauda

Toliau aiškiai nurodyta, kokią naudą duoda tinkamai ir išsamiai atliktas rizikos vertinimas ir pavojų darbe šalinimas ar reikšmingas jų sumažinimas:

- darbuotojų sauga ir sveikata (mažiau nedarbingumo lapelių, mažesnė darbuotojų kaita, labiau motyvuoti darbuotojai, mažiau skundų, geresnė darbo aplinka, mažiau diskomforto dėl didelio triukšmo darbe, dėl nepatogios padėties dirbant, aukštos temperatūros ir t. t.);
- išlaidų dėl nelaimingų atsitikimų ir ligų sumažėjimas;
- kai kuriais atvejais problemos sprendimo bendros išlaidos yra mažesnės nei ankstesnės išeities (situacijos) kaštai;
- įdiegti pokyčiai (darbo vietos reorganizavimas, nauji ar pritaikyti įrengimai, nauji darbo procesai) yra ne tik saugesni ir mažiau kenkia sveikatai, bet taip pat yra veiksmingesni ir našesni;

- pritaikyta išeitis reiškia, kad darbą gali atlikti platesnis darbuotojų ratas (kadangi, pavyzdžiui, sumažėja fizinės jėgos poreikis).

Todėl sistemingas rizikos vertinimas pagerina darbuotojų saugą ir sveikatą ir apskritai verslo rezultatus.

Atvejo tyrimas: susižeidimų adatomis prevencija Badeno-Viurtembergo ligoninėse

Pagal šį projektą ligoninėse įrengta nauja saugos įranga, taip pat pritaikytos mokymo ir švietimo priemonės, kad ligoninės darbuotojai kuo rečiau įsidurtų su adatomis. Per dvyliką mėnesių susižeidimų adatomis skaičius buvo sumažintas iki nulio.

Atvejo tyrimas: krovinių tvarkymo rankomis sumažinimas laivų dirbtuvėse „Azimut Yachts“

Preliminarus vertinimas, kokią riziką kelia krovinių tvarkymas rankomis laivų dirbtuvėje, parodė, kad veleno montavimo procesas yra ypač pavojingas. Siekiant sumažinti riziką, buvo sukurtas stalėlis su ratukais, kuris visiškai pakeitė veleno montavimo procedūrą, taip sumažindamas būtinybę krovinius kelti rankomis.

Kur gauti ataskaitą

Visa ataskaita pateikta anglų kalba agentūros tinklavietėje <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09001ENC/view>, iš kurios ją galima pasisiųsti nemokamai.

Šis biuletenis prieinamas visomis ES kalbomis adresu: <http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>

Papildoma informacija

„Saugi darbo vieta: Naudinga Jums. Naudinga verslui.“ Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra (EU-OSHA) Europos kampaniją 2008–2009 m. skyrė rizikos vertinimui ir ją vykdo daugiau nei 30 šalių, įskaitant ES valstybes nares. Šis biuletenis parengtas kampanijai paremti.

Kitus šios serijos biuletenius ir daugiau informacijos apie rizikos vertinimą galima rasti tinklavietėje <http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>.

Šis informacijos šaltinis nuolat tobulinamas ir atnaujinamas. Tinklavietė <http://hw.osha.europa.eu> yra tiesioginė Europos kampanijos nuoroda.

Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPAIN
Tel. +34 944794360, Faks. +34 944794383
El. paštas: information@osha.europa.eu

© Europos darbuotojų saugos ir sveikatos agentūra. Leidžiama dauginti, nurodžius šaltinį. Printed in Belgium, 2009

